

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II.

№ 992 /II. Inf. II. F.

Warszawa, dn. 27. I. 1922 r.

Beaton
DO
POURN

8465 J2
ADJUTANTURA GENERALNA
NACZELNIEGO WODZA
L. G. 8465 J2
Wpisano dn. 1. II 1922 roku
Opisano dn. 1. II 1922 roku
Zatwierdzono

Do
Adjutantury Generalnej.

Przedkładam do wiadomości wyniki narad komisji międzyministerjalnej /zainicjowanej przez M.S.Z./, dotyczące się polityki Rządu Polskiego w stosunku do obywateli polskich narodowości białoruskiej.

Zaznaczam, że załączone wnioski, opracowane przez wymienioną komisję, zostały przedłożone Komitetowi Politycznemu Rady Ministrów i dotąd nie zostały jeszcze rozpatrywane.

Szef Oddziału II. Szt. Gen.

O t r z y m u j ą :

1. Adjutantura Generalna
2. Gabinet Ministra
3. Szef Sztabu Generalnego
4. y Oddziału II.

[Signature]
ppłk. p.d. Szt. Gen.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

KOMISJA MIEDZYMINISTERIALNA

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

na posiedzeniach w dniu 5., 10., 12. grudnia 1921r. przy współudziale przedstawicieli:

Prezydium Rady Ministrów: pp. W. Giełżyńskiego - Dyrektora Departamentu Politycznego, oraz referenta - T. Bielskiego;

Ministerstwa Spraw Zagranicznych: pp. A. Zaleskiego - Dyrektora Departamentu Politycznego, M. Kossakowskiego - Naczelnika Wydziału Wschodniego, oraz referentów M. Arciszewskiego i T. Jarockiego;

Ministerstwa Spraw Wewnętrznych: pp. Wł. Raczkiewicza, Wojewody Nowogródzkiego, J. Klińskiego - Naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa Publicznego, oraz st. referenta B. Lisiewicza;

Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: p. dr. Wasunga - Kuratora Okręgu Naukowego;

Ministerstwa Spraw Wojskowych: pp. mjr. Stamirowskiego, kpt. Czarnockiego, oraz kpt. Kulwiecia - w przedmiocie zasadniczych wytycznych w polityce Rządu Polskiego względem Ludności białoruskiej Rzeczypospolitej w wyniku narad doszła do wniosku, by zaproponować Komitetowi Politycznemu Rady Ministrów powzięcie następującej uchwały:

KOMITET POLITYCZNY RADY MINISTRÓW UCHWALIC RACZY:

1. W zakresie ogólnego stosunku. Białorusini, zamieszkujący Państwo Polskie, mają zapewnioną w ramach Konstytucji Państwowej zupełną swobodę rozwoju kulturalnego i narodowego. Rząd wyda stosowne instrukcje, a odnośne Ministerstwa poinformują swe organa wykonawcze miejscowe, by stosowały względem ludności białoruskiej zasady najściślejszej bezstronności.
2. W zakresie ruchu politycznego. a) Ruch polityczny wśród Białorusinów na terytorjum Państwa Polskiego nie ma być sztucznie podsycany, jednakże, o

ile zajmuje on stanowisko lojalne względem państwowości Rzeczypospolitej Polskiej i postanowień Traktatu Ryskiego - nie należy go zwalczać.

b/ Ustala się, że w okolicach, gdzie agitacja białoruska, wroga państwowości polskiej, znajduje posłuch, działając na ludność drogą kooperatyw i szkolnictwa ludowego, należy jej przeciwstawić działalność lojalnych czynników białoruskich.

3. W zakresie ruchu kulturalno-oświatowego i społecznego.

a/ Zezwala się, na zasadzie ogólnie obowiązujących przepisów, na powstawanie białoruskich organizacji i stowarzyszeń politycznych, społecznych, kulturalnych i zawodowych. Nie czyni się żadnych przeszkód legalnej propagandzie kultury białoruskiej, w drodze zakładania szkół oświatowych ~~oświatowych~~ ~~szkół i towarzystw oświatowych~~, domów ludowych, bibliotek, urządzanie odczytów, teatrów i t.p. Prasa i wydawnictwa białoruskie nie doznają ograniczeń, o ile nie występują ~~wzaga~~ nieprzyjaźnie względem państwa i narodu polskiego. Kolportaż pism i wydawnictw białoruskich wychodzących zagranicą, uzależnia się od uzyskania debitu.

b/ Białoruskiej działalności kulturalno-oświatowej i społecznej nie należy sztucznie podsycać, ani stawiać ją w położenie uprzywilejowane, należy natomiast do niej stosować jaknajściślej prawa zabezpieczone przez Konstytucję. Należy również mieć stale na uwadze, że w ośrodkach ludności białoruskiej katolickiej, najlepszą przeciwwagą sztucznej a wrogiej agitacji białoruskiej, stworzyć może wolna konkurencja polskiej agitacji oświatowej, w ośrodkach zaś ludności białoruskiej prawosławnej, - lojalna akcja białoruska stanowić może pożyteczną przeciwdziałanie wpływom rosyjskim.

c/ Instytucje, podszywające się pod nazwę narodowych białoruskich, a będące w rzeczywistości placówkami wpływów rosyjskich, litewskich lub innych, - należy zwalczać jaknajenergiczniej.

d/Działalność księży białoruskich, szerzących propagandę białoruską wśród ludności katolickiej, należy zwalczać.

Rozwój polityczny, kulturalny i oświatowy i społeczny ruchu narodowego białoruskiego na terenie Województwa Białostockiego, obecnej Litwy Środkowej, oraz powiatów: Liżskiego i Bracławskiego w Województwie Nowogródzkim może być tolerowany tylko w wypadkach sporadycznych za każdorazowym zezwoleniem władz wojewódzkich.

5. W zakresie administracji.

a/ Do czasu ogłoszenia ustawy o używalności języków w urzędowaniu, pozostają w mocy na terenie Województwa Nowogródzkiego i Poleskiego postanowienia okólnika Nr. 26. Szefa Zarządu Terenów Przyfrontowych i Etapowych z dnia 28 października 1920r. w przedmiocie używalności języka białoruskiego w administracji państwowej i instytucjach komunalnych, oraz rozporządzenia Generalnego Komisarza Ziemi Wschodnich w przedmiocie ustawy miejskiej z dnia 14.VIII.1919r.

b/ Osoby narodowości białoruskiej nie będą doznawać ograniczeń w przyjmowaniu na służbę państwową, o ile odpowiadają wymaganym kwalifikacjom; w szczególności zaś wskazaniem jest udzielanie odpowiednim osobom narodowości białoruskiej stanowisk urzędowych na całym terytorjum państwa, w celu odciążenia ziem wschodnich. Przyjmuje się za zasadę, że pożądanem jest, by funkcjonariusze państwowi na kresach wschodnich byli pochodzenia polskiego, oraz by Białorusini byli przyjmowani na służbę państwową w Województwach wschodnich po odbyciu przynajmniej 2-letniej praktyki w Województwach centralnych, lub zachodnich. Wyjątki w tej zasadzie są dopuszczalne, zależ-

nie od indywidualnej wartości i lojalności urzędnika. W dotychczasowym składzie funkcjonariuszy państwowych powinna być przeprowadzona staranna selekcja, osoby nieodpowiednie - usunięte. Mając na względzie wspomniane ociążenie kresów wschodnich od łatwo fermentującego elementu półinteligencji białoruskiej, oraz zwalczanie pewnego oporu, spotykanego wśród urzędników w przedmiocie obejmowania posad na kresach, uważa się za właściwe położyć nacisk na to, by urzędy województw centralnych, oraz Centrale poszczególnych Ministerstw wymagały od nowowstępujących na stałą służbę państwową pewnego minimum służby państwowej, odbytej na kresach.

6. W zakresie szkolnictwa.

a/ Początkowe szkoły państwowe, z językiem nauczania białoruskim otwierane mogą być tam, gdzie zażąda uchwała Rady Gminnej, pod warunkiem zapisania się przynajmniej 40 dzieci w wieku szkolnym i rygoru co do kwalifikacji sił nauczycielskich. Szkolnictwu prywatnemu Rząd pozostawia, zgodnie z Ustawą Konstytucyjną, całkowitą swobodę wyboru języka nauczania i organizacji wewnętrznej, z warunkiem zachowania w tym przedmiocie istniejących przepisów obowiązujących z zastrzeżeniem wszelako, by język polski był obowiązującym przedmiotem nauki.

b/ Rząd faworyzuje szkolnictwo utrzymywane z funduszy państwowych o wyłącznie polskim języku nauczania. Ustala się zasadę, że każda gmina powinna posiadać taką ilość szkół początkowych polskich, aby wszystkie dzieci, pragnące w nich pobierać naukę, znalazły pomieszczenie. Szkolnictwo średnie państwowe zarówno ogólno-kształcące, jak i zawodowe, zachowuje się wyłącznie polskie.

c/ Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego powinno dążyć do wydania odpowiedniej ilości połączników dla szkół początkowych białoruskich drukowanych czcionkami łacińskimi, w celu usunięcia używanych dotychczas w tych

szkołach podręczników rosyjskich. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zadecyduje o potrzebie utworzenia białoruskiego Seminarjum państwowego, w celu dostarczenia wykwalifikowanego personelu nauczycielskiego dla państwowych szkół białoruskich.

Wzywa się Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Wojskowych, oraz Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do przeprowadzenia w trybie jaknajśpieszniejszym sanacji stosunków urzędowych na ziemiach wschodnich, Ministra Skarbu zaś, by uwzględnił szczególnie potrzeby szkolnictwa polskiego na ziemiach wschodnich, przez wzgląd na doniosłe znaczenie polityczne, jakie nosi ono w tej części Rzeczypospolitej, oraz by udzielił odpowiedniego funduszu do dyspozycji M.S.Wewn. przeznaczzonego na podtrzymanie, według uznania tego Ministerstwa, odpowiednich niezbędnych organów białoruskich w ich lojalnej, w stosunku do państwowości polskiej działalności politycznej //: Narodowy Komitet Białoruski w Warszawie, Krajewaja Suwiaz' etc.://.

Oдноśne artykuły i okólniki wykonawcze winny być uprzednio komunikowane Ministerstwu Spraw Zagranicznych.

U w a g a. Wszystkie powyższe zasady noszą charakter wskazówek stałych i nie wyłączają pewnych zabiegów specjalnych o charakterze dorywczym, dyktowanych potrzebami taktycznymi polityki, z tem jednak zastrzeżeniem, że zabiegi te w niczem nie będą umniejszały praw, przyznanych ludności białoruskiej w niniejszej rezolucji.

Za zgodność odpisu:

A. Kubiec
Kpl